

Становище

От: доц.д-р Мариана Димитрова- Харуил, дм

Научна специалност „Детска дентална медицина“, Факултет по Дентална Медицина, МУ-Пловдив, член на Научно жури, определен със Заповед № Р-5631/ 30.09.2026 год. на Ректора на МУ- Пловдив.

Относно:Процедура по защита на дисертационен труд на тема: *Модели за ценообразуване и заплащане на дейностите в извънболничната дентална помощ*“, по докторска програма „ **Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията** “, в професионално направление **7.1 Здравеопазване и спорт**, на докторант на самостоятелна подготовка към Катедра по социална медицина и обществено здраве на Факултет по обществено здраве при МУ-Пловдив.

Автор на дисертацията: д-р Ивелина Тенкова Попова-Сотирова

Научен ръководители: проф. д-р Нина Мусурлиева, дм.

Проф.Ралица Райчева,дм.

Общо представяне на процедурата и докторанта.

Представеният ми комплект документи на хартиен и електронен носител са подготвени в съответствие с ЗРАСРБ и Правилника на МУ-Пловдив за придобиване на ОНС „Доктор“ и включва всички необходими аксесоари.

Д-р Ивелина Попова е родена в град Пловдив. Завършва Факултет по дентална медицина град Пловдив през 1992 г. Своят професионален път д-р Попова започва като ординатор през 1996 г. в ОСП-град Карлово. През 1996 г. открива собствена дентална практика в град Пловдив. От 01.04.2022 г. след успешно издържан конкурс е приета за асистент в катедра „Социална

медицина и обществено здраве“ към Факултет по Обществено здраве, Медицински университет – Пловдив. През 2025 г. придобива специалност Обществено дентално здраве. Д-р Попова участва в преподаването на български и англезични студенти. Владее отлично английски език.

Актуалност на темата и целесъобразност на поставените цели и задачи.

В съвременните условия на трансформиращи се здравни системи, нарастваща дигитализация, демографски предизвикателства и социална чувствителност към неравнопоставеността в достъпа до здравни услуги, проблемът с адекватното ценообразуване и заплащане на медицинските дейности добива особена острота. Един от най-критичните и същевременно подценявани сегменти в този контекст е извънболничната дентална помощ, която поема значителна част от здравната грижа за населението, но в същото време страда от системна недофинансираност, неясни ценови механизми и липса на устойчив икономически модел на функциониране. Денталната медицина в България е организирана предимно в рамките на извънболничната помощ, предоставяна от индивидуални и групови практики, които работят по договор с Националната здравноосигурителна каса (НЗОК), със здравни фондове или на свободен пазар.

Нарастващите изисквания на пациентите, свързани с бърз достъп, високо качество и индивидуализиран подход, изискват нова философия в организацията на денталната помощ – такава, при която финансовият модел е не просто администриран, а целенасочено структуриран така, че да отразява реалната стойност, добавената полза за пациента и ангажираността на професионалиста. На този фон, нуждата от изграждане на научно обоснован, прозрачен и гъвкав модел на ценообразуване и заплащане на денталните дейности е необходим.

Настоящият дисертационен труд поставя в центъра на изследването именно тази проблематика – как да се структурират модели на ценообразуване и заплащане в денталната помощ, които са едновременно обективни, ефективни и приети от заинтересованите страни. Изследването не се ограничава до икономическа рамка, а разглежда въпроса в неговата комплексност: взаимодействието между регулация, пазарна логика, социални нагласи, професионални очаквания и реални клинични процеси. Това включва както оценка на съществуващото положение, така и създаване на иновативен модел и неговото емпирично валидиране чрез мнение и възприятие на пациенти и дентални лекари. Актуалността на темата е допълнително подчертавана от процесите на реформа в системата на здравното осигуряване, нарастващия интерес към стойностно базирано здравеопазване (Value-Based Healthcare), както и от повишената роля на пациента като информиран участник в здравната система. Съчетаването на тези елементи поставя задачата в зоната на интердисциплинарни изследвания – между здравна икономика, публична администрация, здравна етика и организационен мениджмънт. В този контекст настоящият труд предлага не само академичен принос, но и потенциал за реална приложимост в политиките и практиките по управление на денталната помощ. Разработеният модел цели да създаде нова парадигма, в която прозрачността, ефективността и социалната чувствителност се съчетават в една устойчива и приложима система, отчитаща нуждите както на пациента, така и на професионалиста.

Акцентът върху механизмите за ценообразуване и финансиране на извънболничната дентална помощ е необходим и трудът поставя основите за изграждане на обективна, прозрачна и устойчива икономическа система. Приемам избора на тази тема и я определям като актуална и дисертабилна.

Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд е написан на 193 страници. Онагледен е с 18 таблици, 15 фигури, 14 диаграми и 4 приложения. Библиографията включва 93 литературни източника, от които 23 на кирилица и 70 на латиница. Представеният дисертационен труд е правилно структуриран. Съдържа всички основни елементи за разработка и представяне на дисертационен труд: въведение, литературен обзор, цел и задачи, материал и методи, резултати и обсъждане /по всяка задача/, заключение, изводи, библиография и приложения.

Познаване на проблема

Литературният обзор е изложен на 65 страници. Той е обстоен, информативен и правилно структуриран. Събраните и изложени литературни данни са ориентирани към анализа на закони, наредби и нормативни документи за различните здравноосигурителни системи в Европа и по света. Обзорът завършва със заключение, което акцентира върху нерешените проблеми в нашата страна, даващи основание за избора на тази актуална дисертационна тема и определяща нейната цел и задачи. Д-р Ивелина Попова-Сотирова формулира точно целта на дисертационния труд, а именно „Да бъде разработен и емпирично валидиран иновативен модел за ценообразуване и заплащане на дентални дейности в извънболничната помощ, който да отразява реалните разходи, качествените характеристики на услугите и очакванията на основните заинтересовани страни – денталните лекари и пациентите. Моделът трябва да бъде приложим в български контекст и да отговаря на изискванията за прозрачност, предвидимост и икономическа устойчивост.

За изпълнение на формулираната цел, дисертантката си поставя 6 задачи. Считам, че задачите са достатъчни и правилно формулирани за изпълнение на поставената цел. Материал и методи са подробно разгърнати по всяка отделна задача. Обектите на изследванията са много точно подбрани в изпълнение на поставените задачи. Избраните методи на изследване

позволяват постигане на поставените цел и получаване на адекватен отговор на задачите и на формулираните от дисертантката изследователски хипотези .

Резултатите са изчерпателни и са представени за всяка задача поотделно. Те са коректно описани, анализирани, интерпретирани и критично дискутирани в частта „Обсъждане“, представена за всяка задача поотделно.

Приноси

Д-р Ивелина Попова определя общо 7 научни и приложни приноса , като те са разделени в 3 големи групи, а именно: теоретико-концептуални, емперично-социологически и практико-приложни и икономически . Приемам без забележки приложените от дисертантката в автореферата приноси.

Преценка на публикациите и лично участие на докторантката

Основният фокус на научно-изследователската дейност на д-р Попова-Сотирова е насочен към икономиката, организацията и управлението на денталната помощ, ценообразуващите механизми и достъпността на денталните услуги в България.

Авторката представя 5 пълнотекстови публикации във връзка с дисертацията, .

Считам, че тази научна продукция е напълно достатъчна да потвърди значимостта на дисертационния труд.

Безспорно е личното участие на докторантката в осъществяването на дисертационното изследване и обработката на получените резултати.

Автореферат

Представеният автореферат е изпълнен на 72 страници и напълно отразява дисертацията в резюмиран вариант. Той е добре структуриран и като обем отговаря на приетите академични изисквания. Съдържа всички основни елементи - въведение, цел и задачи, материал и методи, резултати и обсъждане, изводи и приноси. Онагледяването е коректно поднесено, дава обстойна информация за проведените изследвания и получените резултати и е напълно достатъчно.

Критични бележки и препоръки

След преглед на предложения дисертационен труд препоръчвам точка "Цел и задачи", да бъде отделена като самостоятелна в съдържанието и в същинския текст. Въпреки направените препоръки това не може да омаловажи научната стойност на дисертационния труд.

Заклучение

Д-р Ивелина Попова-Сотирова е провела целенасочена, самостоятелна научно-изследователска работа и представя дисертационен труд с тематична актуалност, достатъчен по обем доказателствен материал, както и резултати с теоретико-практическа значимост. Предложеният дисертационен труд показва, че д-р Попова притежава задълбочени теоретични познания в сферата на общественото здраве като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Дисертационният труд **съдържа научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката**, и отговаря на изискванията и критериите на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на МУ- Пловдив.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено в дисертационния труд и

предлагам на почитаемото Научно жури да присъди ОНС „Доктор“ на д-р Ивелина Попова-Сотирова в Докторска програма по Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“.

15.10.2026 г.

Пловдив

Председател на Научно жури:

/Доц. д-р М. Димитрова – Харуил, дм/

